

TÉPJÉTEK FÖL AZ ABLAKOKAT!

Szirmai Károly

Balázs az állomáson várta Margitot. Azt írta ugyanis, hogy a fél négyes vonattal érkezik, jöjjön ki eléje. Jelentkezése meglepte, mert már évek óta nem leveleztek. Még inkább, hogy Belgrádból írt, s nem Budapestről. Biztosan valami kulturális ügyben utazott oda, hisz az, mint az írás és a muzsika elszegődöttjének, mindig szívügye volt.

Most tehát ott sétált lehajtott, deresedő fejjel, egyenletes, férfias lép-teivel az okkersárga állomásépület előtt. Le-föl, le-föl! mivel még jó tíz percé volt a vonatérkezésig. A lármas és rossz szagú váróterembe nem volt kedve beülni. Egyedül kívánt lenni önmagával, egyedül gondolataival. Nem mintha izgatott lett volna. Csöppet sem! Pedig harminchat éve nem látta Margitot. Harminchat esztendeje! Ő akkoriban végezte el Pesten az egyetemet, de az uralomváltozás után, akkortájt még élő édesanyja miatt rövidesen visszatért szülőföldjére, a Délvidékre. Azóta mind kevesebbet leveleztek, az utóbbi években semmit. Pedig valamikor a vele való házasság élete megkoronázása lett volna. A levelezés elmaradásával azonban egyre kevesebbet gondolt rá, az utolsó esztendőkből alig. Kettőjük, képzeletében kiszínezett, élete magányos, ködbe vesző, útszéli házként maradt el valahol a messzi időben.

Vajon fölisméri-e a kijárat egymást döfködő embertolongásában? Hiszen annyi esztendő bizonyára őt is megváltoztatta s alig hagyott meg valamit ifjúságából emlékeztetőnek.

Megkísérelte egykori szép, finom vonású arcát fölidézni, de hiába kapkodott utána, szétmállott, ellevegősödött, a régmúlt kavargásából nem tudta vonásait összehalászni, képpé formálni.

De már hosszan füttyült az érkező vonat, és nagy robajjal bedörömbölt a pályaudvarra. Odaállt hát a kijárat közelébe, hogy a kijövőket szemmel tarthassa. Az első szállingózók között azonban nem látott senkit, aki rá hasonlított volna. Az utánuk következő megduzzadt áradatban sem. Meglepte hát, amikor egy élete deledőjén túl levő, dércsípte, szőke, élénk barna szemű nő — fölemelt táskával — kibontakozott az embertolongásból, és kedvesen odaszólt:

— Itt vagyok, Balázs!

— Kezét csokolom, Margit! — köszöntötte meglepetten, mert mégsem gondolta volna, hogy az eltelt idő csak okos, mosolygó, barna szemét hagyta meg a múltból. S magában nagyon restellte, hogy nem ismerte meg. Háttha ő is észrevette?

— Úgy gondoltam, ha már erre járok, két órára, vonatom érkezéséig, megszakitom utamat, és megnézem, mit csinál — mondta Margit.

— Bántott volna, ha ezt nem teszi — felelte Balázs. — De kérem a táskáját — nyúlt utána.

Margit azonban elhúzta.

— Elfelejtette már, hogy sohasem engedtem magamat kiszolgálni?

— Nem, de állomásunkon nincs taxi, s így gyalog kell mennünk házáig — jegyezte meg Balázs. — Még jó, hogy a közelben lakom.

— Tudja, hogy mindig szívesen távgyalogoltam — mondta Margit. — Nos, merre kell mennünk?

— Arra — mutatott Balázs az állomáson túli, fővonal menti, szegényes házsorú utcára.

— Íme, megérkeztünk — állt meg az időrágta házak közt egy csinosabb, négyablakos, téglasárga épület előtt, s kitarva az ajtót, előre tessékeltte Margitot.

— Ez itt a nappalim — nyitott be a szűk előhelyiségből egy ízlésesen berendezett világos szobába. — Szíveskedjék leülni, míg szólok a feketekávéért.

De Margit nem ült le. Előbb körülnézett, majd odament az ablakhoz, elhúzta a fehér csipkefüggönyt, és kitekintett a túloldalra, ahonnan egy összetákolt deszkakerítés fölött oda látszott a fővonal mögött elterülő és traktorra éhes, megbarnult, burján fölverte tarló.

— Íme, itt vagyok — lépett be Balázs. — A tájat nézi?

— Azt is.

— Nincs rajta semmi különös. Amolyan egyhangú alföldi sík vidék. Valamikor azonban ősmocsár volt, ősvetációval s a portyázó török elől búvóhellyel. Aki nem szokott hozzá...

De szavait megszakította a belépő, öreg, sötét ruhás házvezetőnő. A feketekávéért hozta a tálcán, kicsiny csészékkel, és vigyázva letette eléjük az ablak melletti csipketerítés asztalkára. Majd a barna zománcos dzsezáért nyúlt, hogy töltsön, de Balázs visszatartotta.

— Köszönöm, Esztrákné, ne fáradjon, majd mi ..

Mire az öregasszony, akár valami meggörnyedt árnyék, lassan, nesztelen léptekkel kiment.

— Úgy látom, öreg bútordarab a háztartásban — jegyezte meg Margit, s közben töltött a csészékbe.

— Az. Mindent rábízhatok, sok mindentől megkímél.

— Pedig valamikor nem szívelte a háztartásban az időseket. Azt mondta, hogyha saját gazdája lesz, csak fiatalt alkalmaz.

— Igen, valamikor így gondolkoztam.

— De most, mivel korosztályukhoz közeledik, őket is más szemmel nézi.

— Nem azért.

— Hanem?

— Mert, mint mondtam, megbízhatóbbak, s helyüket nem váltogatják.

— Csakhogy maga is rájött. De mondja, Balázs, mióta lakik itt? — kérdezte Margit, miután kiitta feketekávéját, s az üres csészét könnyedén visszatette a tálcára.

— Idestova tizenöt esztendeje — felelte Balázs, cigarettája gomolygó füstje után bámulva, mintha a tovaszállt esztendőket követné tekintetével.

— Ennyi idő óta? És kibírta?

— Hogy értsem?

JANEZ
BERNIK
208. jegyzet

— Itt, egy helyben, magában, négy fal között, meg sem kísérelve, hogy elmenjen, szabaduljon — válaszolta Margit, szavait hangsúlyosan tagolva.

— Sosem gondoltam rá — válaszolta Balázs, féloldalas testtartásban, bal karjával az asztalra támaszkodva. — Lefoglalt az előbbrejutás, a változás, a beleilleszkedés, a pozíció-megőrzés. S örültem, hogy végre különálló főberleti lakáshoz juthattam, és megszabadultam az albréleti viszony számtalan bosszúságától.

— S hogy hol kapott lakást, az nem volt fontos?! — firtatta Margit. — Mert így mintha a perifériára száműzte volna magát, egy halott, megállott, mozdulatlanra merevedett világba — alacsony, nyomott, gondterhelt fejű házak s kicsiny, problémátlan emberek közé, ahol éjszakánként, hazatérőben, visszhangosan kopognak magányos léptei. S akkor szobájába lépve, biztosan becsukja a spalettákat is, holott ki kellene tárnai az ablakokat, hogy szabadon áramolják be az éjszaka, s levegőhöz, lélegzethez juttassa, ha már annyi mindenről lemondott, amiért valamikor élni akart, s amire most, mint látom, végképpen hűtlen lett.

Balázs, akit az elhangzott, számon kérő szavak rádöbentettek elfuserált életére, maga elé nézve hallgatott, nem tudott mit válaszolni.

Margit pedig az őt jellemző élenkséggel folytatta:

— Azért nem gondoltam, hogy ilyen lesz a találkozásunk. Azt hittem, hogy hosszas hallgatása lázas készülődést lepez, készülődést az oly régóta várt szellemi kitörésre, s helyette — ne is haragudják őszinteségemért — egy másik embert találtam, aki beleszagolt a sívár, eseménytelen hétköznapi megalkuvásos világába, végképp lemondva arról, hogy innen szabaduljon, és beletörődve, hogy így van.

Balázs nem mentegetőzött, nem magyarázkodott. Mit is hozhatott volna föl a kedvet elsorvasztó vidéki kicsinyességek közt rátelepedett szellemi restség és tespedtség igazolására? Talán a századerek életet átforgató kényszerű illeszkedését, hozzáidomulását, vagy azt, hogy nem volt senkije, ami férfiatlanul és érzélgősen hangzott volna, ezért, hogy másra terelje a beszélgetést, csak annyit mondott:

— Egyedül voltam.

Margit ebből is eleget érthet, s nem folytatja a számonkérést.

Napnyugta előtt ismét künn voltak az állomáson. Mint a múlt két, sugárba vont szobra, ott álltak a peron reves fakorlátja mellett az őszre vetkőző puszta táj alkonyati világításában, s arra gondoltak, hogy többé nem találkoznak egymással, ez volt az utolsó.

Margit ezzel az érzéssel szorított vele kezét, amikor fölszállt a dörmölvé berontó gyors egyik kocsjába, Balázs is azzal az érzéssel intgetett feléje, amidőn finom, dércsípte, mosolygós arca megjelent a nyitott folyosóablakban, és tovaragadta a földohogó vonat.

A gyors már átcsattogott az alkonyati eget tükröző folyócska vas-hídján, s bekanyarodott a szelíd hajlatú dombok kitaruló ölelésébe, de Balázs még mindig ott állt az ellenvonatra felszállni igyekvők egymást taszigáló áradatában, észak felé fordulva, amerre Margit elment. Fölbolygatott kedéllyel még azután is az állomás környékén ödöngött, majd benyitott a kiürült váróterembe, nézelődve áthaladt rajta, odakünn átvágott a téren, s elindult a lámpáit gyújtogatni kezdő belváros felé, hogy belevgyülve a Fő utca korzói közé, kevésbé érezze a hirtelen rászakadt magányosságot.

Már tíz óra felé járt az idő, amikor hazaért, s lakása ajtaját kizárva, belépett homályban üldögélő utcai szobájába.

Akaratlanul megállt a közepén. Mintha börtöncellába lépett volna. Börtöncellába, ahová magát — évek során át — estéről estére bezárta. Ezt eddig sohasem érezte. Csak most, hogy Margit szavaitól fölkavartan, belehasított a rádöbbenés.

Nem bírta tovább. Szinte fulladozva támolygott a csukott ablakhoz, hogy nekiesve föltépje, s a puha levegős éjszakával szabadon, gátlás nélkül áramolják be a megváltó és magához ölelő végtelenség.